

Özet: Piyasa Gücünü Sınırlama

- Antiröste Giriş
- Fiyat Sabitlemesi
- Tekelleştirme

- Yıkıcı Fiyatlandırma
- Bağlayıcılık ve Tekelin Büyümesi

- Diğer Uygulamalar
- Ortak Mülkiyet (Kamu Malı) Kaynakları

“Aynı ticaretteki insanlar, keyif ve eğlence için bile nadiren bir araya gelirler, fakat konuşma/görüşme halka karşı komployla veya fiyatları arttırmak için bir entrikayla/düzenlemeyle biter. Bu buluşmaları uygulamaya konulan veya özgürlük ve adaletle örtüşen herhangi bir kanunla engellemek olanaksızdır”.

Neden Umursuyoruz?

- Büyük paralar ihtiva eder... ve hatta hapis
  - Roche vitamin bölümü global cezası = \$1 milyar!
  - ADM yöneticileri hapse mahkum edildi
- Antiröste maruz kalmayı yönetmek çok önemlidir.
  - Bir firmanın işini nasıl oluşturduğu/inşa ettiği yolu değiştirebilir.
  - Çoğu zaman rekabet stratejisinin bir parçasıdır.
  - Birleşme ve devralmalar için göz önüne alınması gerekir.
- Amerika'daki antitrust vak'alarının yaklaşık %90 kadarı firmalar arasındadır.

Amerika Antiröst Yasası Özeti

Ticaretin Kontratı/Komplo	Rekabeti Tehdit Eden	Diğer Adil Olmayan Uygulamalar
Sınırlama	Uygulamalar	
Fiyat Sabitleme <ul style="list-style-type: none"> • Dışsal • İçsel	M&A konsantrasyonu Fiyat Farklılaşması	Aldatıcı Reklam Etiketleme Kirli Oyunlar
Tekeleşirme (veya niyet)	Dikey Kısıtlama <ul style="list-style-type: none"> • Perakende Fiyat Koruması • Birlikte Satış Kontratı • Ayrıcalıklı Anlaşma • Yer/mekan kısıtlamaları • Ayrıcalıklı Satış (Şube)	
Sherman Act	Clayton ve Robinson-Patman Act	Federal Ticaret Komisyonu
Aynı zamanda: Her bir eyaletin kendi antitrust kanunu		

Bizahiti – Muhakeme Kuralı

- Fiyat Sabitleme bizahiti kanuna aykırıdır.
- Diğer çoğu faaliyet “muhakeme kuralına” göre yargılanır.
- Faaliyet rekabeti önemli miktarda azaltmayla sonuçlanabilir mi?
- Eğer öyleyse, anti-rekabetçi sonuçlarından daha ağır gelen bir mücbir/makul iş mazereti var mı?

Neyi Kesinlikle Yapamazsınız (Amerika’da)

- Fiyat Sabitleme
- Fiyat sabitlemeye fonksiyonel bakımdan eş şeyleri, vs.
- Müşteri veya piyasa dağıtımı
- Minimum perakende fiyatını korumak

Fiyat Sabitlemeye En Son Örnekler

- NASDAQ 1/4 puan hadisesi
- Amerika Havayolları rezervasyon sistemleri
- Ivy Ligi Okulları
- ADM ve lysine
- Marsh & McLennan ve ticari sigorta

Tekelleştirme (veya Teşebbüs etmek)

- Yıkma (predasyon) ve yıkıcı fiyatlandırma
- Yerleşik firma rakip firmaları piyasa dışına itmek veya girişlerini engellemek için fiyatları maliyetlerin altına düşürür.
- Örneğin,
  - Havayolları
  - Microsoft'un Internet Explorer Fiyatını Sıfıra Ayarlaması (yıkıcı olarak iddia edilen)
- Giriş Bariyerlerini Kurmak veya Korumak

– Örneğin Microsoft o/s piyasasında (detayla bugünden sonra)

Tekelleştirme (Devamı)

- Bağlamak
  - Bir satıcı bir ürünün satışı satın alanın anlaşması üzerinden ikinci (farklı) bir ürün alınması şartına koştuğunda
- Örnekler
  - Kodak
  - Internet Explorer ve Windows

Hay Allah....

1996 sonlarında Microsoft'un kıdemli yöneticisi James Allchin şöyle yazmış:

– “IE nasıl kazanacak anlamıyorum. Şimdiki yol Netscape'in yaptığı paketleme ürün basitçe herşeyi kopyalamak....Benim sonucum şu ki Windows a daha çok iltimas geçmeliyiz. IE yi Windows'un bellek kapasitesini arttırıcısımsı gibi muamele etmek bizim en büyük avantajımızı- Windows'un piyasa payını kaybetmemize aracı olur.”

Yine Hay Allah . . .

“Memphis [MS' in Win98 için kod adı] basit bir güncelleme olmalı, fakat en önemlisi OEM sevkiyatları için öldürücü olmalı ki Netscape hiçbir zaman bu sistemleri elde edecek şansa sahip olmasın.” (James Allchin, MS kıdemli yöneticisi 1996)

Microsoft Bir Tekelleşme Vak'asıdır

- Tekelleşmeyi ispat etmek için, yetkililer şunları göstermelidir:

- İlgili piyasada tekel mülkiyetinin olması
- Piyasa gücünü taammü devralma veya koruma

- Tekel olmak kanuna aykırı değildir.
- eğer firma antiröste uyan iyi prosedürlere sahipse çoğunlukla taamüyü belirlemek zordur.
- Gösterilirse => hasar görenlere üç kat fazla zarar.
- Ah!

Fiyat Farklılaştırması

- “Aynı sınıftan ve kaliteden olan mallar arasında”, eğer etkisi rekabeti azaltacaksa ara malların piyasası için izin verilmez.

- Örnekler

– Wal Mart gibi büyük mağazalara fiyat indirimleri veren üreticilerden zarar gören perakendeciler

- Eğer küçük bir mağazaysanız, hem üreticiye hem de büyük mağazaya dava açabilirsiniz—ve üç misli zarar elde edersiniz

– Perakende ilaç satanlar - ilaç eczacılık firmaları

Dikey Sınırlamalara Örnekler

- Olağanüstü İşler
  - Toys R Us
  - Ben and Jerry's
- Yeniden Satış Fiyatını Koruma
  - gazette distribütörleri (maksimum)

Haksız ve Aldatıcı Uygulamalar

- Aldatıcı Reklamlar
  - Bait ve Switch
  - Vioxx
- Etiketleme
  - Organik ilaçlar
- Kirli şakalar
  - Microsoft + Dr. Dos
  - BA ve Virgin Atlantic

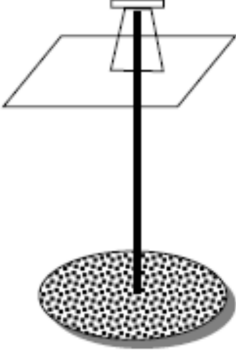

Ortak Mülkiyet (Kamu Malı)

- Kordinasyon için gerekçeleme
- Tanım:
  - Kaynaklar ödeme yapılmadan kullanılabilir.
  - Çoğu parasız erişilebilir
  - Biri tarafından kullanılması diğerlerini etkiler (dışsallık)
- Örnekler:
  - Ortak alanda inekler
  - Geniş çevreyolundaki arabalar
  - Okyanustaki balık
  - Gökyüzündeki uçaklar

Ortak Mülkiyet (Kamu Malı): Petrol Örneđi

- N = toplam delinen kuyu
- q = kuyu başına çıktı
- Q = toplam üretim = Nq
- P = petrol fiyatı = \$15 varil başına
- Delme maliyeti = \$1500 kuyu başına
- Daha fazla kuyuyla basınç azalıyor, $q = 1000 - N$

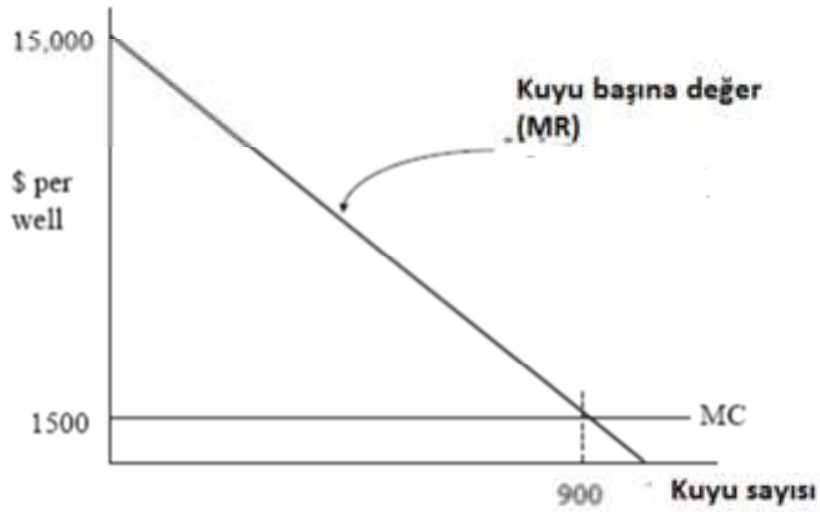
Petrol Tarlası: Birçok İnşaat Mütahiti

- Firma i 'ye göre, bir fazla kuyudan elde edilen kar $\Pi_i = Pq - 1500$
- Mütahitler başa baş noktasına kadar kuyu ilave edeceklerdir, gördükleri kadarıyla:

$$Pq - 1500 = 15(1000 - N) - 1500 = 0$$

- Ve bu noktada,
  - $N = 900$ kuyu
  - $Q = 90,000$ varil
  - $q = 100$ varil ve $\Pi_i = \$0$!?!

Birçok Mütahit

Ortak Girişim (Teşebbüs) (Bütün arsayı kaplamak)

- Toplumun kar delen kuyuları

$$\Pi_c = PQ - 1500N = 15(1000N - N^2) - 1500N$$

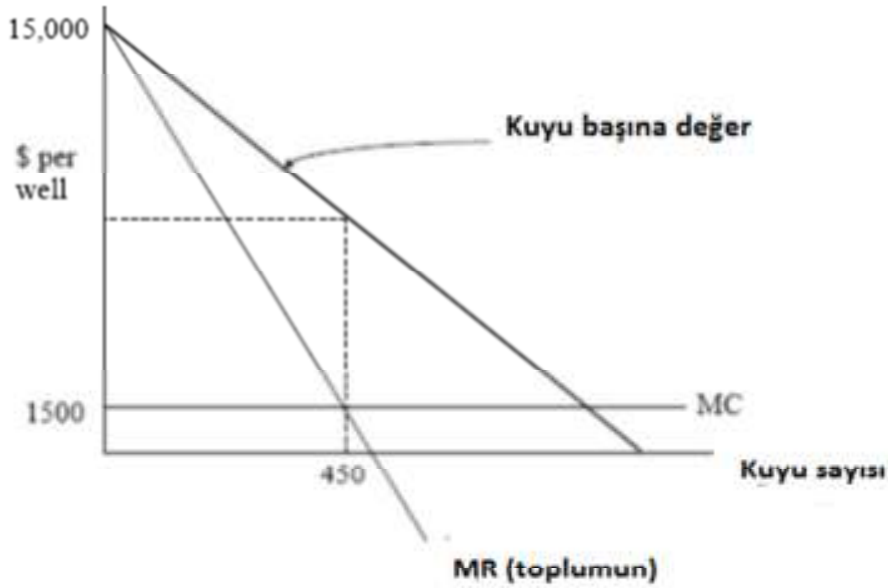
- Bir yönetici şu noktaya gelene kadar kuyu ekler: $d\Pi_c/dN =$

$$15(1000 - 2N) - 1500 = 0$$

- Ve bu noktada

- $N = 450$ kuyu
- $Q = 247,500$ Varil
- $q = 550$ varil ve $\Pi_i = \$3.04$ milyon

Ortak Girişim Yönetimi

“Ortak Mülkiyet”: Özet

- Kişi veya firma faaliyetlerin marjinal (özel) etkisini görüyor, toplum üzerindeki bütün etkiyi değil.
- Özel maliyet/fayda $\neq$ Toplumsal maliyet/fayda
- Bu problemle nasıl başa çıkılabileceğini düşünüyorsunuz
- Petrol tarlalarında?
- Balıkçılıkta?
- Otobanlarda?
- Hava trafiğinde?

Faydalı Noktalar

- Fiyat sabitlemesi kanuna aykırıdır. Tekel kanuna aykırı değildir, taammül tekelleşme kanuna aykırıdır.
- Antiröst bir rekabet silahı olarak kullanılabilir.
- Ücretler çok büyük olabilir ve kişisel hapis cezaları olsadır.
- EĞER ŞÜPHELENİYORSANIZ AVUKAT TUTUN.
- Ortak mülkiyetler/kamu malları üzerinde kontrol yoksa olması gerekenden fazla kullanılırlar (Ortak Mülkiyet Trajedisi).